

Handbok för nutida skogsbohemer

av

Lars Larsen
(praktiserande skogsbohem)

bild av mig utanför tältet

Skogsbohem: en bohem som bor i skogen, utanför
civilisationsbekvämligheter som hus, bil, el.

Det vadar ner i min havets ljusa,
hudar längs kanterna stilla och bröst.
Det naglar ner i min havets susa,
i min havets susa röst.

Det klipprar ner i min armens mjuka,
kvinnar längs kanterna sandsus och spröd.
Det klamrar ner i min armens kruk
i min armens kruk stöd.

Det videungar min vinterns hjärta,
havar längs kanterna mossor och mjuk.
Det mamar ner i min vinterns smärta,
i min vinterns smärta duk.

Det strandar in till min änders fjäder,
världar längs kanterna märken och matt.
Det vadar in till min änders fäder,
till min änders fäder att.

Förord

Efter ett år som skogsbohem har jag nu insett värdet av att jag samlar mina förvärvade kunskaper och erfarenheter på detta område i en liten bok. Jag var själv utan handbok när jag började, och tvingades experimentera mig fram till allt själv. Nu kan jag göra det lättare för efterföljande skogsbohomer genom att samla experimentresultaten i en bok.

Jag skulle ha kunnat välja ett mer skönlitterärt framställningssätt, något mer självbiografiskt, men jag väljer den torra, sakliga handbokens form eftersom jag inte gillar folks naiva romantisering av bohemlivet. Då vänder jag mig hellre till sådana som vågar möta den råa, kalla realiteten, och som kanske även är beredda att betala priset den livsstil kostar som andra bara dagdrömmer om och idealiserar kring. Genom att på det här sättet stapla upp kalla fakta om verkligheten, kan jag kanske göra det lättare för folk att ta ställning till om de verkligen vill ut i ett sådant liv.

Det finns inte bara romantisering, det finns även lika mycket fördomsfullhet kring denna livsstil. Man förknippas med droger, uteliggare och psykefall. Få vet om att det finns ett andra sätt att vara bohem på. Och att det faktiskt existerar sådana bohomer. Som inte rymmer i folks trånga kategorier.

Får denna bok krossat några idealiseringar och fördomar kring bohemeriet, har den redan fyllt sin uppgift.

Boken vänder sig främst till unga, friska, oetablerade singlar, som står mot systemets väggar, och kanske skulle behöva

vägledning i hur man kan komma ut ur det, utan risk för allt för stor otrygghet. Men också till samhällströtta, arbetslösa, ensamstående, stressade äldre människor, folk som skulle vilja veta om det faktiskt finns alternativ till deras eländiga samhällsberoende, och hur man i så fall då gör.

Lars Larsen, Stockholm, 7.1.07

Innehåll

Vad är en skogsbohem?.....	
Hur blir man skogsbohem?.....	
Två olika sätt.....	
Vem som inte bör fundera på detta.....	
Hur man börjar.....	
Vad med studierna och jobbet?.....	
Väl ute i skogen.....	
Var ska man bosätta sig?.....	
Allemansrätten.....	
Utrustningen.....	
Hygien.....	
Skogsbohemens dagliga rutiner.....	
Arbetet.....	
Maten.....	
Sömnen.....	
Skogsbohemens ekonomi.....	
Utgifterna.....	
Svart jobb.....	
Väntjänster.....	
A-kassan.....	
Ekonomiska överlevnadsstrategier.....	
Skogsbohemens psyke.....	
Tillfrisknandet.....	
Desillusioneringen.....	
Kroppen.....	
Sommarluff.....	
Slutord.....	

Vad är en skogsbohem?

Ordet skogsbohem är en enkel språklig nybildning som jag kom på i brist på andra epiteter på min livsstil. Jag luffade en del i början av mitt bohemliv, så jag kallade mig luffare en lång tid. Men begreppet luffare blev för trångt till slut, det rymde inte mitt sätt att bosätta mig i ett tält i skogen när jag inte luffar (jag vill kunna växla fritt mellan luffande och fast bosättning som skogsbohem). Och i brist på andra ord tvingades jag uppfinna ordet skogsbohem. Med den enkla definitionen *”en bohem som bor i skogen, utanför civilisationsbekvämligheter som hus, bil, el.”* sammanlänkas jag därmed med alla möjliga slags mer eller mindre konstiga existenser som har satt upp sina kåtor, tält och annat icke-husaktigt i skogarna genom historiens gång. Samerna och indianerna kommer med i definitionen, jag ser den nutida skogsbohemerna gärna som en slags nutida urbefolkning, en modern indian. De i skogen boende uteliggarna kommer även med, skamfläckarna som skräpar ner hundratals meter omkring sina skogslyor kommer även de med. De som bor i campingvagnar balanserar på gränsen till att spränga ramarna för definitionen, jag har därför valt att inte ta med campingvagn/ husbil i de möjligheter jag presenterar i handboken. Jag tar i princip upp bara det jag själv har experimenterat med.

Luffandet är en sak för sig, även om det nästan alltid är nära förbundet med skogsbohemeriet. Det här blir dock ingen handbok i luffandets konst, det kräver en bok för sig.

Hur blir man skogsbohem?

Två olika sätt

Det finns flera olika möjliga sätt att bli skogsbohem på idag. Bl.a två huvudsätt.:

Alternativ 1) Att ge bort/sälja sin egendom, säga upp sitt heltidsjobb, köpa den nödvändiga utrustningen, och gå för att leva som skogsbohem utan planer på återvändo till ett vanligt liv inom närmaste framtid. Jag själv hör till denna kategori.

Alternativ 2) Att hyra ut sin lägenhet, säga upp jobbet, köpa den nödvändiga utrustningen, och gå för att leva som skogsbohem under en viss begränsad tid. Man har alltid sin lägenhet att falla tillbaka på när man tröttnar.

Alternativ 2 kan vara värt att pröva för nästan vilken som helst stagnerad småborgare, det kräver inte särskilt mycket mod. Speciellt när det bara är över en sommar. Det kräver ofta heller ingen ekonomisk ansträngning. Det kan vara som en förlängd semester.

Alternativ 1 kräver däremot sin man. Man måste våga börja ett helt nytt liv, ett helt nytt förhållningssätt, man bränner delvis broarna tillbaka till samhället, och har man inget stort sparkapital att leva på, måste man vara skicklig på att hitta på småjobb åt sig, så att man kan försörja sig.

Det finns gott om människor som handlar enligt alternativ 2 när det gäller t.ex. luffande. De är ofta idealister, som får en ”vision” om luffande i ett exotiskt land, och så reser de iväg, upplever en hel massa, och återvänder till sina gamla hjulspår i samhället, nöjda och glada och tänker ”borta bra men hemma bäst”. Detta kräver inte mycket karaktär; för många innebär det en simpel jakt på upplevelser, samt en slags verklighetsflykt. Det berikar dock ofta deras liv avsevärt, och vidgar synfältet. Alternativ 2 kan lätt funka på ungefär samma sätt när det gäller skogsbohemeri.

I alternativ 1 hittar man oftast samhällets nedersta skikt, djupt originella livsfilosofer, pessimister, konstnärer och andra vars kontakt med verkligheten brukar vara avsevärt djupare än människor i alternativ 2. De är sällan idealister.

Som jag sade i förordet, är det i första hand dessa jag vänder mig till i min bok. Alternativ 2 är för enkelt och för välkänt för att det skall behövas ta med i en handbok.

Vem som inte bör fundera på detta

Västvärlden vimlar av fanatiker, psykfall och andra som bör avrådas från alltför extrema experiment. Jag har lagt märke till att människor med något slag av psykiska störningar är de man lättast lockar med på något sådant som luffande och bohemeri. Detta hämtar jag från egen erfarenhet. Det kan därför vara värt att höja ett varningsfinger här.

En människa med skadat psyke skall inte söka sig ut i samhällets periferier, ut i svävande livsformer, det blir bara en flyktmekanism. Vad en sådan människa mest behöver är trygghet, stabilitet och ett fast socialt nätverk, så att hon kan få tid och ro att läkas. Ett liv som skogsbohem är (fast det visserligen även kan innebära ro, rutin och stabilitet) så alienerande, så utanförskaps-alstrande, att det lätt förvärrar sårn istället för att hela dem.

I centrum för varningen står deprimerade människor och vissa religiösa och politiska fundamentalister.

Hur man börjar

Det viktigaste man bör tänka på när man bestämt sig för att bli skogsbohem enligt alternativ 1, är att inte gå för fort till väga. Detta är bl.a. ett av problemen i alternativ 2; att man vill för mycket, man vill uppleva för mycket och för exotiskt, och så grips man av övermättnad till sist, och längtar tillbaka till sitt vanliga liv. Det är inte särskilt smart.

Människor som inte förbereder sig noga inför alternativ 1, riskerar således att hamna i alternativ 2. Det blir alltså bara en kort tid av exotik-hysteri, och så har man fått nog.

Jag menar att det behövs en kortare eller längre tid av tillvänjning till det nya och avvänjning från det gamla, om det skall finnas möjlighet för att kunna trivas med det nya livet som något mer än exotik-hysteri. Jag själv hade en ca. en och en halv månad lång tillvänjningstid innan jag lämnade lägenheten för gott. Den kunde gärna ha varit längre, tycker jag nu. Jag gjorde vissa fel i början som berodde på bristande forskning i tillvänjningsstadiet, och som försvårade mitt liv avsevärt i starten.

Inom alternativ 1 handlar det egentligen om den stora utmaningen att kunna slå rötter i det nya livet. Att komma förbi den entusiasmerade fasen, och slå sig till ro. Låta känslorna slå rötter i det nya levnadssättet. Då krävs det ett tillvägagångssätt som är främmande för de flesta.

Tillvänjningssättet är enkelt. Man köper utrustningen och leker lite i början. Ser om det ger mersmak. Jag tänkte aldrig att jag skulle bli skogsbohem i början. De tankarna utvecklade sig efter hand.

Ger det inte mersmak i tillvänjningsstadiet, i det enkla lekandet i närmaste skog, ja, då är det risk för att man skall akta sig för att gå vidare.

Jag hade min tillväjnningstid i Februari/Mars, den kallaste delen av året. Jag sov ute i t.o.m. minus 20. Det lyckades. Det gav mig självförtroende. Rent strategiskt är detta bäst för psyket. Att börja med de värsta väderleksförhållandena, och se om man kan tänka sig dem och tåla dem. Klarar man dem, uppstår känslan; ”funkar detta, då måste ju resten funka”.

Tillväjningsstadiet är också viktigt för hälsan. Särskilt på vintern, men också på andra tider av året med sina kyliga nätter, är det viktigt att inte andningsvägarna chockeras med den kalla luften man andas in under natten. Jag fick mitt livs värsta snuva i början av tillväjningsperioden, och genom att äta vitlök som en galning fick jag snart bukt med den och kunde fortsätta mitt experimenterande.

Under denna tid skall man inte bara experimentera med väderlek, utan även med utrustning. Det tar tid för en att komma underfund med vilken utrustning som passar en bäst, jag märkte t.ex. snart att jag hade köpt fel sovunderlag, och köpte sedan ett annat, det dyraste och bästa i sitt slag.

Tillväjnningstiden bör nog överskrida en och en halv månad, den bör vara ordentligt längre än uppsägningstiden av lägenheten. Man får gärna vädra sina tankar med så många som möjligt. Man vinner alltid på öppenhet här. Tillsammans med andra är det lättare att vara realistisk.

Vad med studierna och jobbet?

I början tänkte jag fortsätta mina Åbo-studier i teologi trots mitt begynnande skogsbohemeri. Jag insåg nämligen att dessa två utmärkt gick att förena. Och därmed skulle jag heller inte behöva bekymra mig för ekonomin. Jag skulle kunna leva gott på mitt studiebidrag nu när hyran blev borta.

Fast jag trots allt avbröt studierna, är det alltså ett faktum att skogsbohemeri lämpar sig utmärkt i förening med studier.

Knappast någon vill fortsätta sitt heltidsarbete efter att man blivit skogsbohem. Ibland är det inte ens möjligt, om arbetet kräver lite finare borgerliga egenskaper. Själv jobbade jag lite på sidan om studierna med barn- och ungdomsarbete i Åbo svenska församling, jag var t.o.m. på väg att starta en pojkggrupp efter att ha gått en pojkggruppsledarkurs på folkhälsan. Men när ryktet spred sig om att jag var på väg att bli luffare, blev jag avskedad (fast jag ville stanna) med motiveringen att de inte kunde ha mig där eftersom de barn och ungdomar jag arbetade med inte skulle må bra av att veta att jag var luffare, inte minst deras föräldrar. Jag föll alltså på en för den fina, borgerliga församlingen vanhedrande image. Inte oväntat. Detta får man räkna med. Man kan inte få vilket som helst jobb som skogsbohem. Man kan högst räkna med de lägsta skitjobben, städare, målare, timmerman, postiljon. Om ens det.

Hur skall man då klara sin försörjning som skogsbohem om man inte studerar?

Detta måste man konkret ha klart för sig redan i tillväjningsfasen. Småjobb här och där är den enklaste lösningen i början, utgifterna som skogsbohem är så små att man klarar sig på sådant. Men man skall också veta hur man skaffar sig småjobb. För mig var det enkelt i början, jag skaffade mig sommarjobb som konfirmandledare i samband med mina studier. På de pengarna levde jag hela hösten. Och sedan har jag fått lite pengar in på att massera folk, trubadura på ett åldringshem och ge ut en tidskrift. Den som haft hobbies under sitt liv i samhället som man till en viss grad kan tjäna pengar på, trivs nog bäst. Detta gäller t.ex. musiker, skribenter och konstnärer av olika slag. Det är överhuvudtaget kulturarbetare som står sig starkast här. Andra måste nöja sig med skitjobbar som de kanske inte gillar.

Väl ute i skogen

Var ska man bosätta sig?

Ifall skogsbohemerna vill leva ett fungerande socialt liv och jobba med något hon trivs med, är det bästa hon kan göra, enligt min erfarenhet, att bosätta sig i en stor skog i utkanten av en storstad. Tillräckligt nära för att hon skall kunna pendla in till staden varje dag. Jag själv bor i ett stort naturreservat ca. 10 km utanför Stockholms centrum. Det är tillräckligt nära för att kunna cykla in till staden, och närmaste T-banestation är på tre kilometers avstånd.

Man bör passa på att skogen inte är en rastplats för den omgivande bebyggelsens hundar. Då får man garanterat inte vara ifred. Stora naturreservat långt utanför staden brukar dock vara ganska hundfria, i alla fall i mitten av skogen.

Allemansrätten

Om man bokstavsläser regelboken, är det egentligen inte lagligt att campa med sitt tält på samma ställe ett helt halvår i ett stort naturreservat tio km utanför Stockholms centrum.

Det finns många som gjort detta före mig, och jag har aldrig hört om någon som blivit bortjagade av polisen, även om riktigt bedrövliga nerskräpare inte är så ovanliga. Polisen har tydligen viktigare saker att prioritera, och så länge ingen klagar på oss, ser de väl ingen anledning att bry sig.

Min läsning av allemansrätten ger mig dock inga samvets-skrupler. Lagar är till för att tolkas i varje enskild situation, och fattar man andemeningen i lagen som säger att man inte får campa på främmande mark mer än ett dygn, kan man tryggt fortsätta sitt skogsbohemeri. Poängen med lagen är att hindra folk från att störa och göra skada. Gör man inte det, har man inte brutit mot lagen. Den dag någon kommer och klagar på att du bor där i ditt tält, är det kanske dags att flytta på sig till mera öde trakter.

För att undslippa klagomål, skall man åtminstone se till att det inte ligger ett enda litet skräp på området kring tältet, och hålla sitt tält i så gott och rent skick att det ser ut som om någon nyss har tältat där bara för ett dygn.

Utrustningen

En skogsbohem skall satsa mycket på sin utrustning. Allt annat kommer han att ångra i sinom tid. Det är värt att spara upp pengar innan man börjar projektet, så att man kan köpa det dyraste och bästa som marknaden har att erbjuda.

En av de vanliga myterna i samhället är att det nödvändigtvis skulle vara obekvämt att leva ett sådant liv som jag lever. Jag har märkt på omgivningen att det aldrig riktigt går in i deras huvuden att man kan leva hur bekvämt som helst som skogsbohem mitt på vintern. Jag får alltid frågan ”Men är det inte kallt?” Som om de inte visste om den utrustning som finns, eller

inte trodde mig smart nog att använda mig av den. Att expeditioner på planetens poler klarar sig bra i -40 vet de nog om, men inte att jag skulle kunna klara mig i den futtiga svenska vintern.

Kommer man in på frågan om bekvämlighet, har jag snarare ägnat en hel del tid åt att tycka synd om människor inne i samhället, och om mig själv innan jag blev skogsbohem, som kunde leva ett så jävla obekvämt liv. Jag har aldrig varit så lat och bekväm av mig som jag är nu som skogsbohem. Det går bara inte in i folks huvuden, eftersom deras föreställningar om bekvämlighet är så hjärntvättade av samhället. Deras föreställning om bekvämlighet är att det är att slita musten ur sig 40 timmar i veckan, bara för att just och just få hinna bekymra sig lite för sina dyrt förvärvade möbler och bilar och resor, och sedan upp på jobbet igen.

Jag skall nu gå igenom de olika delarna av den utrustning som behövs.

1) Tältet / kåtan

Skall man leva som skogsbohem, är tält eller kåta nog det enklaste och mest praktiska. Jag själv har valt tältet, eftersom den möjliggör hastig förflyttning och därmed kan vara med på luffarresorna. Kåtan har sina fördelar som inte tältet har, då man kan elda inne i den. Men kåtan är klumpig, och den binder en till samma ställe lite väl tungt. Kåtan är bara bra om man skall vistas i sin skogsbohem utöver nattetid. Sover man bara där, är tältet det mest praktiska enligt min åsikt. Jag tillbringar all min vakna tid borta hemifrån, därför är tältet bäst för mig.

Tältet bör vara ett vintertält, av dyraste och bästa sort. Välj även den lättaste sorten du hittar, för ryggens skull. Är man ensam, bör man ha minst ett tvåmanstält med förmak.

2) Sovgrejerna

Av sovsäckar; köp det dyraste och varmaste du hittar. Jag köpte en sovsäck för 350 euro, alltså ca. 3500 kronor. Den hade -35 som lägsta temperatur. Jag har inte ångrat mig. Inte ens denna sovsäck har visat sig varm nog när den blir lite fuktig om kallaste vintern. Jag tror att det delvis beror på att jag tvättade den på fel sätt en gång, och att den inte har repat sig helt sedan dess. Jag tvingades därför köpa ett billigt duntäcke som jag har över sovsäcken när det behövs. Med dessa två, sovsäcken och duntäcket, kan jag dessutom reglera värmen. En annan reglering att använda sig av är att öppna upp sovsäcken och använda den som täcke istället när den blir för varm.

-35-sovsäcken är faktiskt för varm ibland för att användas sommartid. Då är det bra att ha duntäcket.

Som skogsbohem måste man vara extra skärpt och försiktig med hygien, eftersom man blir så bekväm av sig till slut. Det är därför klokt att använda sig av pyjamas, så att man inte behöver tvätta sin sovsäck så ofta. Dunsovsäckar är tunga att tvätta, de kräver kraftiga torktumlare.

Var eller varannan vecka, beroende på luftens fuktighet, måste man torka och vädra sina sovgrejer, både sovsäcken, duntäcket och lakanet. Gör man inte det, kommer man att börja frysa till slut, och grejerna börjar mögla. Tyget drar till sig fukt ur luften hela tiden, och när fuktigheten ökar, sjunker isoleringsförmågan. Om sommaren torkar grejerna snabbt ute i soligt väder, men under årets mörkare perioder får man ty sig inomhus. Man kan utveckla sitt eget sätt att hitta torkplatser, antingen det nu är hos vänner, på tvätterier eller som jag själv, i källaren till en ekoby.

3) Liggunderlaget

Välj det lättaste och mjukaste liggunderlaget som finns på marknaden. Lättaste för att skona ryggen på luffarstråt, mjukaste för att sova gott. De flesta liggunderlag förenar inte dessa egenskaper. De mjukaste, som alltid är de uppblåsbara, är ofta de tyngsta, och de lättaste, som t.ex. det där vanliga scout underlaget, är ofta det obekvämast. Det närmaste man kan

komma en kombination av dessa, är de liggunderlag som bergsklättrarna använder idag, och som kännetecknas av den äggförpackningsojämna konstruktionen. Jag sover på en sådan, och är helt nöjd. Även om det inte är som på madrassen hemma, så vänjer kroppen sig snabbt vid det nya, och det blir snart bekvämt. För att göra det ännu bekvämare för mig under min fasta bosättningstid i skogen, har jag skaffat mig ett uppblåsbart liggunderlag som jag har under mitt vanliga underlag. Den följer dock inte med på luffarstråt.

Under liggunderlaget har jag dessutom en aluminiumfoliepresenning som används av bergsklättrare. Den hindrar mycket av värmen att läcka ut ner mot marken.

4) *Kläderna*

Tumregeln är; så lite kläder som möjligt, så allround-mässiga kläder som möjligt. För mycket packning är olidligt som skogsbohem, det blir trångt i tältet och tungt på luffarresorna. Kläderna får heller inte stå i flera veckor i ryggsäcken i tältet utan att användas, de kommer att bli rätt fuktiga till slut, och kanske börja mögla. Jag har kört med två set kläder; när det ena blir smutsigt, tar jag på det andra, och tvättar det smutsiga. Jag brukar ha samma kläder en vecka nuförtiden. Tidigare skulle inte underkläderna ha tålt det. Nu gör de det, eftersom min numera ytterst hälsosamma livsstil och skogsluften om natten gör min svettlukt nästan helt ofarlig (t.o.m. på fötterna!). Och vem har sagt att man måste byta kläder innan de blir smutsiga och börjar lukta. Det är väl bara bohemens bekvämlighet som kan frammana denna befriande insikt.

Som skogsbohem bör man alltså inte äga mer kläder än vad som är bekvämt att ha med sig i ryggsäcken på luffarstråt. Och man kan också vara smart och förvara vissa kläder hos sina föräldrar eller vänner som man annars nästan aldrig använder (t.ex. festkläder).

5) *Förpackningarna*

Endast tre förpackningar har visat sig nödvändiga för hela min nuvarande egendom; ryggsäcken, gitarrfodralet och matpåsen. Jag fick ryggsäcken i gåva av mina studiekamrater när jag skulle ut och luffa, en riktig dyr ryggsäck var det, extremt utvecklad och stor som fan. Tack vare denna investering från mina vänner, har min rygg besparats från åtskilligt som min gamla ryggsäck kanske inte hade besparat den (jag hade inte råd att köpa ny ryggsäck då). Mitt råd blir naturligtvis att spara till den allra bästa och bekvämaste ryggsäcken som finns på marknaden, allt annat kommer man att ångra när man knogar fram på vägarna.

Gitarren har heller inte visat sig vara alltför svår att bära med sig, tack vare att jag äger en mycket lättviktig nylongitarr. Tunga metallsträngade gitarrer skall man aldrig ta med sig på luffarstråt, de väger ju dubbelt så mycket. Fioler, flöjter och munspel är också behagliga instrument att bära med sig. En liten bärbar dator av minsta och lättaste format är heller inget omöjligt instrument. Jag har själv en sådan, och den ryms ner i mitt gitarrfodrals magfack.

Ta i alla fall inte med mer än vad som får plats i en ryggsäck och en liten väska i var sin hand, om det nu är gitarrer, påsar eller portföljer.

5) *Övriga småprylar som kan vara bra att ha med*

Som god luffare har jag förstås kompass med. Sedan: tändare, tändstickor, toalettgrejer, kondomer, arbets- och studieintyg och diverse andra papper, plånbok, mini-kalender, gitarrsträngar, tvättmedel, skrivbok, pennor, myggnät för sömn under öppen himmel, plåster, simbyxor, mp3-spelare med hörlurar, en liten amulett i trä.

Det var också allt.

För vistelsen på mitt nuvarande ställe i skogen har jag köpt lite grillgrejer, ett galler och några aluminiumgrillådor, som jag har använt på en grill jag byggt i närheten av några stenar. De

förvarar jag i tältets förmak. Men de kommer inte med mig nästa gång jag luffar iväg.

Hygienen

Fördomen att bohemer är ohygieniska är så vanlig att det nästan är en kliché. Kanske den uppstod för första gången när någon livsnjutare lät bli att tvätta sig lika ofta som sina stressade medbröder, och de började hacka på honom därför att han inte luktade mer svett än dem trots att han tvättade sig så sällan.

Stress = svettlukt. I alla fall för mig.

Kaffet är också för många ett hygieniskt gissel. Och kaffet behövs ju bara om man stressar.

Numera tvättar jag mig ofta bara en gång i veckan, gör jag det oftare är det inte av hygieniska, utan av njutningsskäl. Och detta trots att jag motionerar livligt med cyklande, promenader och dans.

Men var skall skogsbohemer tvätta sig då?

Om sommaren han hon ju vattendragen. Resten av året får hon klara sig med simhallsbesök, eller duscha när hon är på besök hos vänner. För mig har det varit att duscha i ett ekologiskt kollektivboende nära mig. Jag har upprättat ett hyreskontrakt med dem på 150 kronor i månaden för att få använda mig av deras allmänna utrymmen med dusch, tvättstuga, toalett och kök. Jag får också ha min ryggsäck och gitarr i en liten skrub i källaren, så blir det inte så trångt i tältet.

Jag har av en slump hamnat på ett ställe som passar skogsbohemer bättre än något annat; ett naturreservat 10 km från Stockholm centrum, omringad av sjöar, med ett ekologiskt kollektivboende som närmaste granne. Att ha en relation till en ekoby är så lönsamt för en skogsbohem, att jag rekommenderar alla att söka sig nära sådana ställen. Ekobyar finns överallt i världen, i varje nordiskt land finns det väl minst fem. De har en internationell organisation, som samlar information om ekobyar i världen, den har en hemsida på nätet: www.ecovillage.....

Att duscha hos sina vänner behöver inte heller handla om att gå på besök. Man kan upprätta ett "hyreskontrakt" med någon vän, precis som jag gjorde med ekobyn, där man får duscha hos denne så och så ofta för så och så mycket i hyra, så att ingen behöver känna det pinsamt alls. Om man inte har råd med simhallsbesök, kan detta vara ett bekvämt alternativ.

På samma sätt kan man också göra med tvättandet av sina kläder, om man inte har råd att använda de svindyra tvätteriernas tjänster.

Om man inte som jag har någon ekobys toalett att använda sig av, är det inget problem alls. Man lär sig bara hur man bajsar i skogen om man får bajsöd om natten. Och det är inte alls svårt. Man ska bara alltid ha med lite toapapper i väskan (som man dessutom kan stjäla från andra toaletter!). Och så har man sitt fasta bajsställe, som man lagar genom att gräva en grop i marken. Man böjer rumpan över hålet, och hej hur det går! Så täcker man bajsen med lite jord eller mossor (snö om det är vinter), tvättar händerna med vatten från vattenflaskan, och så är man färdig. Det kallas för naturens eget utedass.

Skogsbohemens dagliga rutiner

Även en bohem behöver rutiner. Det mänskliga psyket är konstruerat så att vi behöver en viss regelbundenhet för att kunna trivas. Det hela handlar egentligen om att rota sig. Komma till ro, låta känslorna slå rot djupt ner i marken. Jag kan aldrig bli en renodlad luffare just därför. Jag är för beroende av rötter för att må bra. Däremot tycker jag om att ibland växla mellan rötter och rotlöshet. Men jag vill alltid komma tillbaka till rötterna.

En skogsbohem som inte rotar sig och får ett geografiskt hem, kommer inte att må bra i längden. Hon kommer sannolikt att återvända till det vanliga samhällslivet. Hon kan tro att skogsbohemeriet inte var något för henne, just därför att hon inte förmådde rota sig i det nya. Detta är en ganska allmän myt, man fattar inte att en bohem också kan rota sig och få stadga i benen, hon bara rotar sig i något annat än det vanliga.

Så regelbunden att hon skaffar sig väckarklocka tror jag aldrig skogsbohemerna blir. Njutningen att låta kroppen själv få bestämma sömnens längd är för stor för att detta inte skulle få en

ganska hög prioritet i hennes nya liv. Och nu när hon själv så långt får skapa sitt eget liv och sina egna rutiner, så varför inte?

En långt viktigare regelbundenhet blir däremot att få ha ett arbete att gå till varje dag.

Arbetet

Under sommaren led jag mycket över en känsla av arbetslöshet. Jag fann liksom inget att fylla det där tomrummet med som uppstått i och med mitt nya liv. Den där gigantiska fritiden. Jag föll i en lätt apati, och sökte febrilt bot på den genom att engagera mig i olika projekt, men utan att lyckas. Jag hade inget övergripande mål med mitt liv, inget som hägrade där framme, och som var värd min dagliga arbetsinsats. Även i mitt skrivande upplevde jag en torka som aldrig någonsin förr.

Min bristande inspiration var delvis socialt betingad. Jag hade ännu inte hittat min sociala arbetsgemenskap.

Det hela fick en tvär vändning under hösten, då jag hittade fram till litterära kretsar i Stockholm, främst Romantiska förbundet och Poetry Slam. Då hittade jag plötsligt min arbetsgemenskap, och sedan dess har min skaparkraft varit utan like. Arbetet med poesin i dessa kretsar har inte skänkt mig ett öre, snarare har det krävt pengar. Men ändå har det varit mitt arbete, för jag har upplevt det så. Mina små inkomster den hösten fick jag snarare från lite massörjobb. Men jag har känt mig först och främst som diktare till yrket.

Om inte skogsbohemens arbete sätter henne in i en social gemenskap som det är värt att satsa på, då torkar skaparkällorna ut. Människan kan inte arbeta i ett socialt vakuum. Skogsbohemerna bör därför avsätta mycket tid på att hitta sin plats i den sociala gemenskapen; arbetet i den gemenskapen kommer att bli hennes egentliga arbete trots att det inte är där hon hämtar sina pengar, utan från småjobb vid sidan om.

Erfarenheten av detta gav mig insikten om att bristen på socialt sammanhang faktiskt kan underminera skogsbohemeriet,

och få det att kollapsa. Har man inga andra människor att kämpa tillsammans med för gemensamma mål, ja då är det lika bra att återvända till samhället och fylla hålet med skit. Bättre ett hål fyllt med skit än ett tomt hål. Det sistnämnda skapar självmordstankar. Det rekommenderas inte.

Det mest idealiska för skogsbohemerna är naturligtvis att bilda ett community, ett litet läger tillsammans med andra skogsbohemer, och låta denna gemenskap vara hennes egentliga arbetsgemenskap. Detta bör det uppmuntras till, så långt det är möjligt bör man slå ihop sig och göra gemensam sak, kanske skapa nätverk. Det närmaste nätverk jag känner i den vägen är ”tinget.net” (på nätet). Jag vet dock inte hur många praktiserande skogsbohemer som faktiskt finns i detta nätverk, som innefattar ganska många olika slags alternativa människor.

Om man inte har något fast arbete att gå till om dagarna, utan bara småjobb nu och då, så bör man skapa sig illusionen av att ha ett arbete att gå till, när detta nu en gång är så viktigt för det mänskliga psyket. Och det behöver inte ens vara en illusion. Man kan räkna något som sitt arbete även om det inte är det som direkt skänker mig mina pengar.

För denna känsla av arbete är det viktigt att det ligger på en annan plats än min skogsbostad, man behöver pendelrörelsen varje dag. Det kan kanske vara att hälsa på en sjuk människa, vara gatumusikant, arbeta frivilligt i kyrkan. Något man kan gå till varje dag, så att man kommer bort, ut.

För mig har biblioteken varit min arbetsplats under hela hösten. Under sommaren var det kyrkan. På biblioteken sköter jag mina mail, uppdaterar min blogg, läser tidningar och tidskrifter, läser, lånar och återlämnar böcker. Varje dag. Ofta även på helgerna. Det har blivit en så kär rutin att jag numera inte riktigt vet vad jag ska ta mig till om jag inte får åka till biblioteket.

Det känns ytterst meningsfullt som arbete, med tanke på att jag satsar på att bli författare. Allt det där jag tar in på biblioteken kommer jag att få användning för i mitt kommande författarskap.

Biblioteken är min rutin om dagen. Ett par kvällar i veckan brukar jag gå på litterära eller poetiska evenemang, som också de bildar en slags kvällsrutin, framför allt de regelbundna Poetry Slam-tävlingarna. De kvällar jag inte går på evenemang åker jag hem igen, och sitter och skriver och läser i ekobyns gemensamma bibliotek i källaren, något jag annars hade gjort på biblioteken tills stängningsdags om jag inte hade haft ekobyn att gå till.

Det kan inte förnekas att skogsbohemeriet är som gjort för författare. Men var och en får hitta sitt sätt att vara skogsbohem på. För några lyckas det kanske inte alls, bara därför att de inte hittar sin plats i det sociala livet. Man behöver en roll i det sociala livet även som skogsbohem. Inga andra yrkesroller har varit så ett med bohemrollen som författarens, musikerns och konstnärens. Det kan vara svårt att trivas som bohem om man inte platsar i dessa yrkeskategorier.

Maten

Hur gör man med maten utan kylskåp? Utan kök?

Det hör till priset man betalar för skogsbohemeriet, att kosthålllet tvingas till en kraftig metamorfos.

Det blir nästan ett tvång att inte kunna äta kött och fiskprodukter som förr, eftersom man inte har någon kyl att sätta dem i. Allt annat än kött och fisk och mjölk kan klara sig bra utan kyl, bara man passar på att äta upp det ganska snabbt. Det finns naturligtvis produkter som håller sig bättre. Men i princip måste man pruta på denna konsumtion. Den är dessutom onödigt dyr.

Andra produkter från djurriket som ost, ägg och rom har en helt annan hållbarhet utanför kylan, och kan användas friskt i köttets och fiskens ställe. Ost kan man dock inte köpa i för stora förpackningar, den bör ätas upp under en vecka eller två, den tenderar annars att mögla.

Själv har jag följt tre grundlinjer i mitt förhållande till mat som skogsbohem:

- 1) Det skall vara ekologiskt så långt jag har råd.
- 2) Det skall vara enkelt att äta utan kök, utan tallrik, gaffel och kniv. Det skall vara sånt som kan förtäras mitt under läsningen i biblioteket.
- 3) Det skall vara så billigt och enkelt som möjligt, utan att pruta på de rekommenderade intagen av proteiner, vitaminer, och andra näringsämnen. Jag bör ha bra koll på mitt näringsintag, och se till att jag inte lider brist på något.
- 4) Kosten skall vara varierad inom enkelhetens och billighetens ram.

Mina dagliga matvanor är följande:

Morgonmål: Två frukter, det brukar vara äpplen, appelsiner eller bananer, en sällan gång päron. En skål med havregryn (3dl) som jag blandar i vatten och kryddar med russin eller fikon. En handfull sesamfrön eller solrosfrön, och ibland dessutom en munfull ost.

Mitt på dagen-mål (vanligen på biblioteken): Tre stora morötter, ibland utbytta till paprika eller någon annan lättförtärd grönsak. Tre till fem brödsivor, varierande mellan ljust och mörkt bröd, med remouladesås eller majonaisse som pålägg. En handfull saltade jordnötter, och en munfull ost.

Kvällsmål: Samma som morgonmålet.

Vatten är min enda dricka under dagen, och jag ser till att få i mig rikligt av det. Jag bär ofta med mig en vattenflaska i väskan tillsammans med maten när jag ska till stan.

På denna kost lever jag varje dag. Det är rutinmässigt, bekvämt, och kräver minimal arbetsinsats. Allt utom havregrynet förtärs direkt ur förpackningen. Så gott som ingen disk. Skålen är en gammal urdiskad fetaostförpackning, och jag äter med plastsked. Allt skall väga så litet som möjligt.

En gång i veckan äter jag med kollektivboendets matlag, en nödvändig omväxling i kosten. Det är den enda varma måltiden jag intar i veckan, förutom när jag äter middag hos någon vän.

Enligt all min kunskap i näringslära borde detta fylla mina näringsbehov, och det tycks även ha gjort det, eftersom jag känner mig så frisk och stark idag.

Jag har ännu inte tröttnat på mitt kosthåll, matvarorna tycks liksom vara för basala för att kunna tröttna på. Tvärtemot har min smak för t.ex. morötter höjts åtskilligt under min tid som skogsbohem.

Jag har läst om folkslag som levt hela livet på en ytterst ensidig och enkel kost, och har varit hur friska som helst. Jag tivlar på att vi behöver en sån där över varierad kost som dagens butiker kan få oss att tro.

Detta kosthåll är även det mest lämpliga för mig när jag luffar. Det blir få matvaror att hålla reda på, det som köps en dag förbrukas under de två följande dagarna, och således slipper jag släpa på ett alltför stort sortiment av olika matvaror, som bara är fånigt och energislösande.

Sömnen

Sömnen i en skogsbohems liv följer sina egna oregelbundna lagar. Nu tänker jag inte på frånvaro av klocka i läggdags och uppstigning, utan främst på själva sömnens natur. Hon kan glömma den statiska, alltid sig lika sömn hon hade i sitt liv inomhus. Nu möter hon vådrets nyckfulla makter, och blir beroende av naturens svängningar även i sin sömn.

Det som skapar sömnens oregelbundenhet är den växlande kombination av temperatur och luftfuktighet som skogen erbjuder. Nästan varje nattsömn är sig olik p.gr.a. växlingarna i denna kombination.

Det vanligaste problemet för en skogsbohems sömn är att hennes kroppstemperatur inte mer kan vara så statisk genom hela natten som den kunde vara inomhus. Värmen inomhus gör

det möjligt för kroppen att hålla sig ungefär lika varm genom hela natten, även om täcket skulle ramla av. I skogens kalla nätter är det inte möjligt, utan man måste reglera kroppstemperaturen själv under nattens lopp, genom att använda sig av sina täcken/sovsäckar på olika sätt.

Särskilt under det kalla halvåret har det nästan blivit rutin att jag vaknar tidigt på morgonen av en svag aning om att värmen inte har hållit i sig helt, sovsäcken jag somnade i har blivit för sval i och med att kroppstemperaturen sjunkit, den kalla tältluften kan inte balansera upp temperatursänkningen i kroppen så som inomhusvärmen kan det. Jag vaknar, lägger duntäcket över sovsäcken, och somnar om. Lägger jag duntäcket över sovsäcken när jag skall somna, är det nästan alltid för varmt, och gör att jag inte kan somna. Enda undantaget är när det är många minusgrader, då brukar det funka, och då håller värmen sig också jämn genom hela natten.

Sedan är det luftfuktigheten. Den påverkar värmen avgjort, man kan behöva varmare täcken i noll graders regntungt väder än i minus tio graders klart väder. Luftfuktigheten påverkar också kroppens bekvämlighet inne i sovsäcken, kroppens förmåga att andas. Det känns inestängt när det är fuktigt, och luftigt och fritt när det är torrt. Av detta kan man sluta sig till när det är dags att torka sina sovgrejer.

Även under en och samma natt kan luftfuktigheten variera avgjort, allt är alltid mycket fuktigare på morgonen, främst beroende på all fukt som samlats i tältet från andningen, och all kroppsvätska som avdunstat genom huden. De gånger jag har duntäcket över sovsäcken vaknar jag därför ibland just av denna instängda känsla av för stor fuktighet inne i sovsäcken, sovsäcken allena släpper igenom tillräckligt mycket fukt för att det inte skall störa.

Den större morgonfuktigheten är också en avgörande orsak till att det blir svalare. Fukt är alltid lika med kyla.

Till skogsbohemens sömnrutiner hör alltså att ibland få vakna, ställa om sovgrejerna, och somna om. Detta kan man vänja sig vid.

En annan otrevlig grej är temperaturväxlingen mellan minus och pluss med tanke på kondensen i tälttak. Har man ett vintertält, består den av två lager tältduk med luft emellan. Det yttersta är vattentätt, och det innersta släpper igenom något riktigt litet. Men tillräckligt för att det skall börja droppa när den av kondensen tillverkade isen kring tältets ytterduk börjar smälta efter en period av minusgrader. Sover man i tältet just då när smältningen av isen är på gång som värst, kan man räkna med en liten regnskur från taket. I och för sig är det inget problem, om man bara torkar sovgrejerna dagen därpå, men det kan kännas lite obehagligt och störande. Man kan i värsta fall ha med en liten presenning att lägga över sovsäcken om blir riktigt illa.

Skogsbohemens ekonomi

Eftersom jag själv har haft vissa ekonomiska problem under min tid som skogsbohem, kan det vara värt att se lite närmare på olika ekonomiska strategier.

Utgifterna

Man kan räkna med att utgifterna i alla fall minst halveras när man blir skogsbohem. För många är hyran nästan hälften av utgifterna, och sedan kommer bilar, lån och nöjen och tar det mesta efter att maten är köpt.

Mina nuvarande utgifter är en fjärdedel av det jag använde när jag hade lägenhet och jobb före studietiden. Det vill säga i genomsnitt ca. 2000 kr. i mån. För de pengarna behöver jag alltså således bara jobba en fjärdedel av vad jag jobbade förut, bara ca. 10 timmar i veckan i genomsnitt. I dessa timmar inberäknar jag nu mitt masserande, mitt trubadureri och mitt tidskriftsarbete/författarskap, alla tre är en slags hobby. På dessa tre fält har jag hängt upp min ekonomi, och känner mig ganska trygg för framtiden. Även om inkomsterna från dessa nu är minimala, och jag egentligen mest har levt på sommarjobbspengar, så är dessa tre jobb sådana som alstrar mer hela tiden,

och som jag vet kommer att ge mig ekonomisk trygghet efter hand.

Svart jobb

Lever man som skogsbohem, och låter utgifterna bli därefter, hamnar man lätt under gränsen för beskattningsbar årsinkomst. Det har i alla fall jag gjort (enligt Finlands skattegräns). Därför har jag inte gjort mig några skrupler kring svart jobb. Det är således klokt att hålla sig under gränsen om det är möjligt, det blir lättare att jobba svart då med gott samvete. Och med tanke på att man sannolikt kommer att försörja sig långt på småjobb, blir svartjobben ganska frestande.

Väntjänster

Roligare än svartjobben är de väntjänster man kan hitta på och få betalt för. Man bör så långt det går klä sig och uppföra sig snyggt och hyfsat, så att man har en chans att få förtroende hos eventuella arbetsgivare och vänner. Det är helt dumt att sabba det för sig i onödan. Att anpassa sig är en nödvändig överlevnadsstrategi.

Under det senaste året har jag bl.a. masserat mina vänner, och lärt en av dem spela gitarr. Allt för en trevlig liten slant. Väntjänster är så mysiga, eftersom man inte märker att det är arbete. Och så har de den stora förtjänsten att de sätter arbetet in i den nödvändiga sociala kontext det behöver för att kännas meningsfull, som jag har påpekat tidigare.

Det finns många trevliga väntjänster att hitta på, som att vara barnvakt, läxhjälp och annan privatundervisning, hundpassning och blomstervattnande vid folks semestrar.

A-kassan

För många arbetslösa är a-kassan en pina, en ständig stressfaktor. Det är ingen vits att bli skogsbohem och leva på a-kassan. Du lagar bara problem och stress åt dig, skogsbohemeriet är till för ett så stressfritt liv som möjligt. Försök överhuvudtaget hålla fingrarna borta från socialstyrelsen, skattemyndigheter och myndigheter överlag. Börja inte spela på deras spel.

Det finns andra strategier än a-kassan när pengarna tryter. Låt a-kassan bli det sista alternativet.

Ekonomiska överlevnadsstrategier

Om man har levt ett ganska normalt liv som skogsbohem, gått lite passlig mycket på evenemang och nöjen, så lönar det sig att pruta på sina utgifter in i det sista innan man går till a-kassan.

Hittar man inte mer jobb åt sig, och pengarna börjar tryta, ska man naturligtvis först pruta på sina evenemang och nöjen. Sedan på matens kvalitet. Har man ätit ekologiskt innan, kan man med gott samvete låta bli sånt tills man får råd igen. Nedsmutsningen kommer man ändå inte undan här i världen. Och då kan man vara smart och handla på Lidl, den överlägset billigaste matbutik som någonsin existerar. Och handla de billigaste matvaror man bara hittar. Det går bra att leva en begränsad tid på ensidig kost.

Har man åkt tunnelbana och betalat för sig, kan man naturligtvis tillåta sig att planka tills man får råd igen.

Att stjäla sin mat (det går att utveckla nästan bombsäkra stjälsstrategier av de mest basala matvarorna) är väl det sista alternativet innan a-kassan. Hellre det än den förnedrande arbetsförmedlingen, där du ändå kommer att ”stjäla” pengar från socialstyrelsen. Lika bra att stjäla direkt från butiken, så länge du vet vad du gör, och är beredd att ta konsekvenserna av det om du blir fast.

På dessa strategier kan man komma mycket långt. Det är avsevärt bekvämare än att träla på arbetsförmedlingen. Mitt

rekord i utgifter på en dag lär väl komma ner i ett par tior. Så långt ner går det alltså att komma i utgifter, utan att man behöver svälta eller stjäla sin mat.

Skogsbohemens psyke

Som sagt i en tidigare varning, finns det människor som inte bör pröva sig på skogsbohemeri. Det finns vissa betingelser för att en människa skall kunna trivas med detta. De är bl.a. andra följande:

- 1) att man är tränad i utanförskap från tidigare
- 2) att man, trots att man kan ha en pessimistisk livssyn, har en livsgnista och en skaparkraft, som håller en sysselsatt i det nya livet.
- 3) att man har de sociala kontakter som behövs för att klara sig.
- 4) att man har en någorlunda god hälsa, och ett immunförsvar som inte brister av vad som helst. En skogsbohem kan inte ligga sjuk i sitt tält under vinterhalvåret, då är det bäst att han uppsöker vänner eller familj, och ligger till sängs inomhus tills han blir frisk.

Tillfrisknandet

Bland alla de faktorer som skogsbohemerna bör förbereda sig på, är det psykiska tillfrisknandet ett av de mer allvarliga och utmanande.

I vårt nuvarande samhälle är psykiskt tillfrisknande något av det farligaste man kan utsätta sig för.

Bl.a. p.gr.a.:

1) de sjuka, ”normala” människorna kommer att få svårare att känna igen sig i dig och kan börja misstänka dig som ett psykfall.

2) det med tillfrisknandet medföljande utanförskapet kommer att bli så tungt att bära, att de ”normalas” misstankar kring din person kan bli en självuppfyllande profetia. Dessutom är vår existens så socialt betingad, att om hela världen påstod att vi var sinnessjuka, så skulle vi tro den, även om det var tvärtom.

3) du kan börja frestas av självmordstankar, eftersom det inte finns någon mening i att vara frisk ensam, frisk i ett vakuum. Hela existensen kan börja synas meningslös, och du längtar tillbaka in till sjukdomen, utan att kunna komma in i den igen, eftersom det inte går att veva evolutionen tillbaka. Dörrarna bakom dig har låst sig. Du inser plötsligt att det egentligen inte går att vara frisk ensam, att man bara kan tillfriskna tillsammans med andra människor, tillsammans med deras tillfrisknande. Du känner dig som ett avhugget tillfrisknat finger på den spetälska samhällskroppen, och längtar bara efter att få dö, eftersom du inte kan limma dig själv tillbaka på kroppen.

Det kan gå såhär, men det behöver inte gå så. Det har inte gått så för mig i alla fall. Orsaken till att jag kan skriva så, är att jag har fått smaka små droppar av detta. Men bara droppar. Det har gått över. Men jag vet att det finns nu.

Det finns överlevnadsstrategier att ta till för att inte hamna i dessa nämnda tre återvändsgränder. Skogsbohemerna måste här helt kallt prioritera överlevnad framför sanning. Mina råd är:

1) Gör inte ditt utanförskap värre än vad som är absolut nödvändigt. Var så långt det går som vanligt folk, även om du är skogsbohem. Var vis. Anpassa dig.

2) Provocera inte folk i onödan. Undvik trångsynta kretsar, som lätt låter sig provoceras av avvikande beteenden. Sök dig till kretsar där bohemrollen är bekant. Inget är bättre än konstnärliga, anarkistiska och nyandliga kretsar, dvs. kretsar med mycket ”flum”. Och inom dessa kretsar, sök dig till de äkta bohemerna, och knyt starka band. Du måste ha någon att spegla dig i som är som du, och som kan bekräfta att du inte börjar bli galen.

3) Sök en partner. Lev så att du är attraktiv för en möjlig partner. Tro inte att du är dömd till singelskap bara för att du är skogsbohem. Det finns massor av mer toleranta och vidsynta tjejer och killar. Sikta på sårbarhet, ifall du nu inte råkar hitta någon partner som vill dela ditt bohemliv. Detta skall du i vilket fall som helst inte vänta dig eller räkna med. Det kan även hända att du förälskar dig i en människa som inte kan ta emot dig om du inte lämnar ditt skogsbohemeri. Väg då upp alternativen mot varann, och minns att livet inte är svartvitt, att man långt kan realisera ett bohemliv även inom lägenhetens murar.

Dessa försiktighetsråd är inte till för sådana som redan har vunnit en trygg position, och som utifrån den kan röja sig ny okonventionell mark. Dessa skall bara uppmuntras till att fortsätta stänga mot samhällets murar. Har man en gång vunnit tillit hos människor och psykisk styrka att möta motståndet från lådmänniskorna, är det bara fritt fram att pröva sig fram på nya stridsfält.

Desillusioneringen

I början är man ofta full av framtidstro och hopp, och man romantiserar det fria bohemlivet. Det är som det ska. Man kommer inte ut utan lite romantisering.

Men var och en som vill gå djupare än alternativ 2, kommer oundvikligt att gå in i en desillusioneringsfas. Den är nödvändig för att kunna rota sig, och komma till ro.

I desillusioneringsfasen börjar man märka att livet på andra sidan staketet trots allt inte var så annorlunda, och att livet är ett lidande vart man än vänder sig. Man vänjer sig så snabbt vid det nya, och så är det nya också snart som vanligt, bara grå vardag. De flesta tenderar att gå tillbaka till det gamla just i denna fas. Kommer man över den, har man vunnit slaget för gott. Då har man erövrat ett nytt hem, nya rötter, ett hem som aldrig någonsin mer kan sluta vara ett hem. Man har gått över tröskeln för gott, och även om man skulle återvända till det vanliga livet, så finns rötterna ut i skogen där, och man kommer att längta dit tillbaka som man längtar hem. Det blir därför lätt att återvända till skogsbohemeriet igen om man så vill.

Min desillusioneringsfas räckte kanske tre, fyra månader. Den sammanföll med den tidigare beskrivna apatin.

Efter desillusioneringsfasen börjar känslorna slå rötter igen, och kan sakta börja knoppa. Processen skiljer sig inte ett dugg från den process varje människa genomgår när hon skall flytta till ett nytt ställe.

Kroppen

Man får också räkna med ett kroppsligt tillfrisknande. Enbart stressens försvinnande och inandningen av den rena, friska skogsluften varje natt räcker långt. Själv har jag blivit av med mina magproblem, som uppkom genast i början av studietiden, och fortsatte två år framåt. Jag gissar att de uppstod av studietidens sociala stress, eftersom studentläkaren inte kunde

hitta några biologiska orsaker till problemen. Jag har lidit mycket av dessa, och misströstade till slut om att någonsin kunna bli frisk. Nu har jag nästan glömt att problemen är borta.

Sommarluff

Är man en gång skogsbohem, har kommit till ro i sitt nya liv, och inte har någon flickvän som står i vägen, tycker jag det är oförsvarligt att inte ta tillvara tillfället att luffa omkring i världen under sommaren. Varje människa med någon sorts ursprunglig livsglädje vaknar till om våren tillsammans med blommorna, och beger sig ut på äventyr med laxen och flyttfåglarna. Människans psyke tycks överhuvudtaget vara betydligt likt flyttfåglarnas. Hon behöver pendlandet mellan två världar, pendlandet mellan borta och hemma, antingen det är varje dags pendling till jobbet, eller de två halvårens pendlingar mellan rötter och rotlöshet.

Detta råd är även desto mer berättigat med tanke på att skogsbohomer oftast är konstnärer av olika slag. Författare och konstnärer uppmuntras ofta till att göra vidsträckta resor utomlands, och exemplen på författarresor av stor betydelse för vidkommande är otaliga.

Man behöver inte nödvändigtvis luffa utomlands. Även Sverige bjuder på stora utmaningar.. Man kan t.ex. kombinera luffandet med besök av olika sommarfestivaler. Man gör det man har tid, kraft och pengar för

Har man inte råd att åka med någon farkost, kan man lifta eller cykla, ekonomin skall aldrig vara något hinder för luffande. Man bör så långt man kan försöka hitta kompisar att luffa med,

om man inte har nåt särskilt skäl till att luffa ensam. Det finns många skäl till att vara fler.

Jag själv bygger medvetet mitt skogsbohomeri så att jag kan känna mig fri att luffa utomlands när våren kommer. Inga onödiga prylar och andra band som binder mig till Sverige. Den här handboken bygger på att man skall kunna luffa under sommarhalvåret. All förpackning skall vara så lätt som möjligt.

Slutord

Min dröm är att den här lilla boken kunde ge upphov till att fler vågar sig ut på skogsbohomeri och luffarstråt. Och att det hela utvecklar sig till en rörelse, ett nätverk. Något som går djupare än upplevelsehysterin. Om du som läser detta, själv är skogsbohem eller luffare, eller på allvar tänker bli det, får du gärna kontakta mig. Det blir jag mycket tacksam för. Jag vill att skogsbohemerna och luffarna hittar varann, och bildar nätverk.

Det är synd att hippierörelsen ebbade ut. Den behöver upplivas igen, förnyas. Kanske vi får se en hippierenässans i framtiden? Med mindre droger och mera besinning och bildning? Det är inte omöjligt att den allt vidrigare samhälls-existensen gör att allt fler människor efterhand vill ut ur den. Då är det bra att stödja varann.

Alla är välkomna att kontakta mig på:

Lars Larsen
Gebersv. 24
12865 Sköndal

larslarsen123@hotmail.com
www.lars2.blogg.se

Du levs till blomma och talas i allt
som grodar mot vattnet blyghet.
Du kmmas mot sommaren gräst och taltt
och simmas till löv och flyghet.

Din djurhet är ymnig med myrors sång
i klippor som levt av drömhets.
I grodande revor mossar den trång
och fuktas mot skymnig ömhet.

Du träds genom löven mot svanedöd,
du människas mot duvande fröhet.
En dag skall vattnas med maskhetens bröd
då allt ses med grodor och snöhet.

Förmyggande djupt mot en svalas barm
gräshoppar världens ångestsus.
Du människa, betongiskt grod och arm
mot svalorna gråter grus.

Den här boken vänder sig såväl till praktiserande skogsbohemer och luffare, som till folk som närt drömmar om ett sådant liv, och kanske nu vill ta ner tankarna ur drömmarna och se verkligheten som den är; är jag verkligen redo att betala priset för en sådan livsstil? Med en realistisk, faktabaserad redogörelse för skogsbohemeriet kan denna bok vara till hjälp i sådana funderingar, och kanske ge någon insikt i vad det är de vill med sina liv.

